

Short communications *Korta rapporter*

<https://doi.org/10.34080/os.v7.22976>

Projekt göktyta *Jynx torquilla*: biotopval och häckningsframgång

CHRISTER AXELSSON, MATI NÖMM,
HJÖRDIS CARLSSON & LEIF CARLSSON

Göktytan anses vara på tillbakagång. Orsaken antas bl.a. vara att arealen naturbetesmarker minskar kraftigt. För att försöka komma åt orsakerna till nedgången startade vi 1995 detta projekt genom att sätta ut för göktytan attraktiva holkar i vad vi tror lämplig biotop. I holkarna studerar vi häckningsutfallet. Vidare skall vi försöka beskriva häckningsbiotopen genom att med holken som centrum ange andelen gräsmark av skilda slag samt övriga biotopinslag inom en cirkel med radien 250 m. Vi tänker genomföra projektet under en femårsperiod. I denna rapport redogör vi för de preliminära resultaten från de två första åren.

Tidigare iakttagelser gjorde att vi valde att hänga upp holkar med mycket stort djup. Avståndet från ingångshål till holkbotten är ca 400 mm. Bottenytan är 100x120 mm. Vi tror vidare att holken skall vara så tät som möjligt. Holken görs klätternvänlig genom att förses med hack under ingångshålet samt bäddas med en ca 50 mm djup spånbädd. Detta ger en mörk och trygg bohåla att gömma ägg och ungar i. Holken hängdes upp främst i hagmarker och i mer eller mindre solitär stående träd.

Under åren 1995 och 1996 fick vi häckningar av göktyta i ungefär var tionde holk, trots att holkarna ofta hänger tätt, ner till ett minsta avstånd om 200 meter.

Vi har i tre fall haft arten häckande i starholkar, som dock varit något djupare än vad sådana holkar oftast är. I två av dessa fall har ingångshålet varit så litet att stare ej tagit sig in.

Resultat

År 1995 hade vi 50 holkar. Göktyta häckade i fyra av dessa holkar. Dessutom kunde vi följa ytterligare tre häckningar i andra holkar, tillsammans således sju häckningar. Totalt lades 68 ägg, d.v.s. i medeltal 9,7 ägg per kull. Endast ungefär hälften av äggen, 32 stycken från fem kullar, resulterade i flygga ungar, d.v.s. 6,4 per lyckad häckning. Antal flygga ungar per påbörjad häckning var 4,6.

Vi misstänker att ett skäl till misslyckandena var störningen vid vårt besök för kontroll av äggkullstorleken. Kontrollen gjordes den 4 juni. En i starholk senare avbruten häckning visade att äggläggning kan inledas så sent som i mitten av juni.

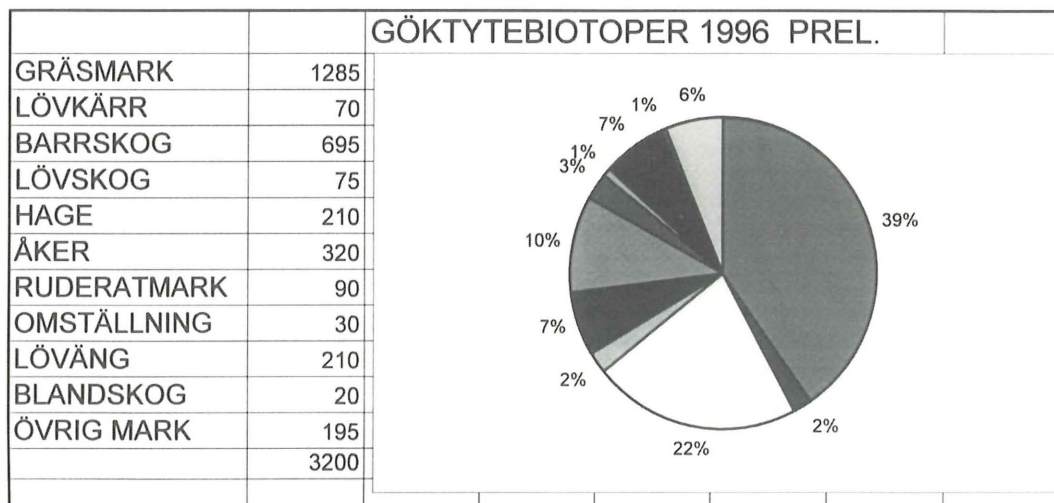
År 1996 hade vi 78 holkar. En första holkkontroll gjordes den 15 juni. Vi bedömde att ruvningen då skulle vara i slutfasen. Ingen häckning övergavs. Om det nu är så att arten är mycket störningskänslig, bör första kontrollen anstå till efter den 20 juni. Fortfarande bör det vara möjligt att hitta eventuella okläckta ägg och därmed med acceptabel noggrannhet fastställa antal lagda ägg (förutsatt att okläckta ägg och nykläckta ungar som dör inte kastas ut).

Antalet häckningar 1996 blev nio stycken. Medeltalet lagda ägg beräknades till 9,6. Antal flygga ungar per lyckad häckning blev 8,5 (8 kullar) och per påbörjad häckning 7,6.

Inventering

Under 1996 avlyssnades i inventeringssyfte det huvudsakliga holkområdet. Detta gjordes bl.a. den 13 maj mellan klockan 8 och 11 på förmiddagen samtidigt som göktyterop spelades upp med hjälp av bandspelare. Ingen göktyta hördes denna dag. I övrigt gav inventeringsförsöket en förvirrad bild. Där göktyta vid något tillfälle hörts lyckades vi i vissa fall inte finna någon häckning och tvärtom.

Så gott som daglig avlyssning vid en häckning resulterade också i en förvirrad bild. Fåglarna var

Figur 1. Areal av olika biotoper inom cirklar med radie 250 m runt göktyteholkar med häckning. I cirkeldiagrammet ges arealernas procentuella andel. Cirkelsektorena och procentsiffrorna kommer i samma ordning som i listan till vänster med början högst upp och i klockvarv.

Area of different habitats within circular plots with diameter 250 m surrounding nest boxes with breeding Wrynecks. In the pie chart the percentage of each habitat is given in the same order as in the list to the left, clockwise starting at the top of the chart. Gräsmark = grassland, lövkärr = deciduous swamp forest, barrskog = coniferous forest, lövskog = deciduous forest, hage = open grazed forest, åker = arable land, ruderatmark = abandoned field, omställning = newly afforested field, löväng = forest meadow, blandskog = mixed forest, övrig mark = other habitats.

ofta helt tysta och då de lät höra sig hördes de i vissa fall hela 800 m från den holk de kom att häcka i. Att lyssna efter arten ger enligt vår erfarenhet så här långt ingen god bild av förekomsten.

Biotopval

Andelen av olika biotoper inom cirklarna med 250 m radie runt holkar med häckning redovisas i Figur 1. Det framgår att de dominerande biotoperna är i ordning gräsmark, barrskog och åker, tillsammans 72 procent. Övriga biotoper med mer betydande förekomst är hagmark, löväng och "övrig mark", tillsammans 19 procent.

Summary

Project Wryneck *Jynx torquilla*: habitat selection and breeding success

The Wryneck seems to be declining in numbers. One reason that has been suggested is the that the area grazed by cattle has declined strongly. In 1995, we started this project by putting up nest boxes, specially designed to attract Wrynecks. The nest boxes were deep, 400 mm between the entrance hole (diameter 32 mm) and the bottom (100x120 mm). We also

described the habitat within circular areas (radius 250 m) surrounding each nest box with a breeding pair. We plan to continue the project for five years. Here we present the results from the first two years.

In 1995 we used 50 nest boxes. Four pairs bred in them, and we also found three other pairs breeding in starling nest boxes. The seven pairs laid an average of 9.7 eggs per clutch. Five pairs bred successfully and produced 6.4 fledglings on average, which is 4.6 fledglings per breeding attempt. In 1996 we had 78 nest boxes and nine breeding pairs. Eight of them were successful and produced a mean of 8.5 fledglings per brood, corresponding to 7.6 per breeding attempt.

The habitats recorded around the nest boxes with breeding pairs is given i Figure 1. Grassland predominates, followed by coniferous forest and arable land, together 72 percent.

Christer Axelsson, Sturegatan 20 F, 632 20 Eskilstuna
 Mati Nömm, Skogsängsgatan 18 A, 333 57 Eskilstuna
 Hjärdis Carlsson och Leif Carlsson, Grängsgatan 2 C, III, 633 42 Eskilstuna